

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2011-4-87 (Muafiyet)
Karar Sayısı : 12-13/389-118
Karar Tarihi : 21.03.2012

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE,
Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Dr. Murat ÇETİNKAYA,
Reşit GÜRPINAR, Prof. Dr. Metin TOPRAK

B. RAPORTÖRLER : Metin HASSU, Gülçin DERE

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN : Uluslararası Nakliyeciler Derneği
Temsilcisi: Av. Sinan NAİPOĞLU
Gazi Umur Paşa Sok. Balmumcu Plaza 4 No:36/4 Beşiktaş/İstanbul

D. DOSYA KONUSU: Uluslararası Nakliyeciler Derneği tarafından, akaryakıt fiyat değişiklikleri ile akaryakıt fiyat değişikliği sonucunda toplam taşıma maliyetlerinde meydana gelen yaklaşık değişim (artış veya azalış) oranının, üyelerine internet sitesi yoluyla ilan edilmesini içeren bilgilendirme taslağına menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması talebi.

E. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına en son 26.01.2012 tarih ve 781 sayı ile giren başvuru üzerine düzenlenen 16.03.2012 ve 2011-4-87/MM sayılı Muafiyet Ön İnceleme Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.

F. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda,

- Uluslararası Nakliyeciler Derneği (UND)'nin internet sitesinde yayımlanması öngörülen, AB Enerji Komisyonunca yayımlanan AB üyesi ülkelere ait akaryakıt fiyat verilerinin ilan edilmesine yönelik uygulamaya ve sitede yer alacak hesaplama modülüne nakliyecilerin kendileri için geçerli olan oranı yazarak akaryakıt maliyetinin toplam maliyete olan etkisini hesaplamalarına ilişkin uygulamaya 4054 sayılı Kanun'un 8. maddesi uyarınca menfi tespit belgesi verilmesi gerektiği,

- UND'nin internet sitesinde, akaryakıt fiyat değişikliklerine belirli bir oranın (%35-%40) uygulanması sonucu uluslararası nakliyecilerin toplam taşıma maliyetlerinde gerçekleşecek yaklaşık değişim oranının ilan edilmesine ilişkin uygulamaya menfi tespit belgesi verilmesinin ve bireysel muafiyet tanınmasının mümkün olmadığı görüşüne yer verilmiştir.

G. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

G.1. İlgili Pazar

Bildirim konusu dikkate alınarak, ilgili ürün pazarı "karayolu ile uluslararası yük taşımacılığı pazarı"; ilgili coğrafi pazar ise "Türkiye" olarak belirlenmiştir.

G.2. Bildirim Konusu Sistem

UND tarafından yapılan bildirimde özetle; uluslararası nakliyecilerin sık sık değişen ve yüksek dalgalanma gösteren akaryakıt fiyatlarındaki değişiklikleri tek bir mecradan ve tek bir tablo halinde öğrenebilmeleri amacıyla, Kurulun 28.01.2010 tarih ve 10-10/94-42 sayılı

12-13/389-118

kararında yer verilen hususlar da dikkate alınarak hazırlanan “bilgilendirme taslağı”na menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması talep edilmektedir. Bildirimde, bilgilendirmenin, AB Enerji Komisyonunun ilgili internet sayfaları referans gösterilmek ve herhangi bir değişiklik yapılmadan aktarıldığı belirtilmek suretiyle, verilerin Türkçe olarak ve tek bir tablo halinde UND'nin resmi internet sitesinde (www.und.org.tr) yayımlanmasını içerdiği, bu çerçevede bilgilendirmenin hem akaryakıt fiyatlarındaki artışı hem de azalışı yansıtacağı ifade edilmektedir. Bilgilendirme, geçmiş yıllara ait akaryakıt fiyatlarını yıllık ortalamalar halinde ve içinde bulunulan yıla ait akaryakıt fiyatlarını haftalık olarak gösterirken, akaryakıt fiyat değişim oranlarını önceki yılın aynı dönemine ve ayrıca önceki yılın ortalamasına kıyasla ayrı ayrı gösterecek, böylece akaryakıt fiyatlarının geçmiş dönemdeki seyri genel olarak görülürken; haftalık/aylık veriler yayımlanması yoluyla, içinde bulunulan dönemdeki olası geçici dalgalanmaları da takip edilebilecektir. Buna göre, bilgilendirme, akaryakıt fiyatlarındaki değişikliklerin toplam maliyetlerde yarattığı yaklaşık değişikliği gösterecek ve bu yaklaşık değişiklik genel kabul gören maliyet verileri doğrultusunda bir aralık değer şeklinde sunulacaktır.

Esasen, bilgilendirme taslağında temel olarak aşağıda yer verilen iki husus yer almaktadır:

60 - Akaryakıt fiyat değişikliklerinin ilan edilmesi:

Bilgilendirmeye ilişkin tabloda; her bir AB üyesi ülkede 2005-2010 yılları arasında gerçekleşen haftalık akaryakıt fiyat verileri, AB Enerji Komisyonunca yayımlandığı ilgili sayfalara referans yapılmak suretiyle ve herhangi bir değişiklik yapılmaksızın kullanılarak,

- Akaryakıt fiyatlarının 2005 ve 2010 yılları arasındaki yıllık ortalamalarının,
- 2011 yılındaki haftalık akaryakıt fiyat verilerinin,
- 2011 yılındaki haftalık akaryakıt fiyatlarının geçtiğimiz yılın aynı dönemine kıyasla artış/azalış oranının,
- 2011 yılının her ay sonu akaryakıt fiyatlarının bir önceki yıl olan 2010 yılındaki akaryakıt fiyat ortalamasına kıyasla gösterdiği değişim (artış veya azalış) oranının (2011 yılındaki her ay sonundaki yeni akaryakıt fiyatı olan AFy'nin, 2010 yılındaki eski akaryakıt fiyat ortalaması olan AFe'ye kıyasla gösterdiği yüzdelik değişim oranı “AFDO=[AFy-AFe]/AFe”)

70

ilan edilmesi öngörülmektedir.

- Akaryakıt fiyat değişikliği sonucunda toplam taşıma maliyetlerindeki yaklaşık değişim (artış veya azalış) oranının ilan edilmesi:

80

UND tarafından gönderilen yazıda özetle; uluslararası nakliye sektöründe genel olarak akaryakıt maliyetinin toplam maliyete oranının yaklaşık %35-%40 olduğu, bu oranın Kurulun 28.01.2010 tarih ve 10-10/94-42 sayılı kararında da kabul gördüğü belirtilerek, akaryakıt fiyat değişikliklerine mezkur oranların uygulanması ile uluslararası nakliyecilerin akaryakıt fiyatlarındaki değişiklikler neticesinde toplam taşıma maliyetlerinde önceki yılın aynı dönemine kıyasla yaşanacak değişimin yaklaşık oranının elde edilebileceği belirtilmiştir. Buna göre, önceki yılın aynı dönemi baz alınarak toplam maliyet değişim oranı (TMDO) hakkında oransal (TMDO=AFDOx%35-%40) bir bilgilendirme yapılacaktır.

Yazıda ayrıca, UND tarafından toplam maliyet değişim oranının hesaplanmasında bildirimde konu uygulamaya alternatif bir yöntem olarak, online bir modül kullanılmasının öngörüldüğü, böylece nakliye şirketlerinin her birinin kendi verilerine göre belirleyeceği akaryakıt maliyetlerinin toplam maliyetlerine oranını online hesaplama modülüne yazmak suretiyle akaryakıt fiyatlarındaki artış ile bu oranı çarparak kendi maliyetlerine etkisini görebileceği ifade edilmiştir. Bu yöntemle göre, akaryakıt maliyetlerinin toplam maliyetlerine oranı %35-

12-13/389-118

90 %40'tan farklı olan nakliyeciler, kendileri için geçerli olan oranı "TMDO=AFDO x %n" şeklinde belirtilen ve UND'nin internet sitesinde ilan edilen hesaplama modülüne yazarak akaryakıt maliyetlerinin toplam maliyetlerine etkisini hesaplayabileceklerdir.

Bildirimde ayrıca bilgilendirmenin, değişen akaryakıt fiyatlarının toplam taşıma maliyetlerinde yarattığı değişikliğin navlun fiyatlarına yansıtılmasına yönelik herhangi bir tavsiye içermediği, söz konusu değişikliğin uluslararası nakliyecilerce navlun fiyatlarına ne oranda yansıtılacağı ya da yansıtılıp yansıtılmayacağı hususunun tamamen firmaların takdirinde olduğu, fiyat belirlemede gerek toplam maliyetlerinin yaklaşık %60-65'ini oluşturan akaryakıt dışındaki (sürücü, geçiş belgesi vs.) diğer maliyet kalemlerinin gerekse de finansman gücü ve müşteri ile pazarlık gücü gibi faktörlerin de etkili olacağı, bu sebeple söz konusu bilgilendirmenin rekabeti fiili veya potansiyel yönden sınırlayıcı herhangi bir etkisinin olmadığına düşünülüyor ifade edilmiştir.

G.3. Değerlendirme

110 Rekabet hukuku uygulamasında rakip teşebbüsler arasında gerçekleştirilen bilgi değişimine ilişkin değerlendirme, genel olarak haklı sebep (*rule of reason*) yaklaşımı çerçevesinde olay bazında yapılmaktadır. Bu değerlendirmede, değiştirilen bilginin niteliği ve ilgili pazarın özellikleri (pazarın yoğunlaşma durumu, şeffaflığı, durağanlığı vb.) belirleyici unsurlardır. Değiştirilen bilginin niteliğine ilişkin olarak, bilginin stratejik olması, pazarı kapsama ölçüsü, toplulaştırılmış veya bireyselleştirilmiş verileri içermesi, verilerin yaşı, bilgi değişiminin sıklığı, kamuya açık olup olmadığı vb. unsurların dikkate alınması gerekir. Bu kapsamda pazardaki stratejik belirsizliği azaltan veriler 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal etmektedir. Zira bu bilgilerin değişimi, teşebbüslerin rekabet etme güdülerini azaltmakta ve teşebbüsleri karar alma süreçlerinde bağımsız hareket etmek yerine koordinasyona teşvik etmektedir.

120 Bildirim konusu bakımından paylaşımına konu olan bilgi, akaryakıt maliyetleri ve bu maliyetlerde meydana gelen değişim oranıdır. Esas itibarıyla maliyetlerin önemli bir kalemi olan akaryakıt fiyat değişiklikleri her bir teşebbüs tarafından elde edilmesi mümkün olan ve bireysel olarak teşebbüslere dair maliyet yapıları gibi ticari bakımdan hassas bilgiler içermeyen bir maliyet kalemidir. Öte yandan, taşımacılık sektöründe hizmet sunumu bakımından aslında homojen bir üründen bahsetmek mümkün olmamakta, *forwarding* gibi hizmet sunumlarının yanı sıra, uzmanlaşılacak hatlarda verilen hizmetler ve özel navlun taşımacılığı gibi uygulamalarla da sıkça karşılaşılmaktadır. Ayrıca, uluslararası ticari eşya taşıma yetkisini haiz firma sayısı 2011 yılı itibarıyla 1.609'a ulaşmış olup, sektördeki yoğunlaşma oranı düşüktür.

130 Bu çerçevede, bilgilendirmede bulunan ve yukarıda ayrıntılarına yer verilen akaryakıt fiyat değişikliklerinin ilan edilmesine yönelik verilerin ilan edilmesine ilişkin uygulama ve bu doğrultuda, UND'nin internet sitesinde ilan edilen hesaplama modülüne (TMDO=AFDOx%n) veri girilmesi suretiyle, teşebbüslerin akaryakıt maliyetlerinin toplam maliyetlerine olan etkisini hesaplamalarını içeren uygulamaya Kanun'un 8. maddesi uyarınca menfi tespit belgesi verilmesinin mümkün olduğu kanaatine varılmıştır. Bununla birlikte söz konusu uygulamanın, nakliyecilerin bireysel maliyet bilgilerinin teşebbüs birliği niteliğini haiz UND üzerinden değişimine yol açması halinde, Kanun'un 4. maddesi kapsamında değerlendirilebileceği gözden uzak tutulmamalıdır.

Diğer taraftan, akaryakıt fiyatları her ne kadar ticari bakımdan hassas bilgiler içermeyen bir maliyet kalemi olsa da, akaryakıt fiyatlarının bir başka özelliği yüksek volatilité (dalgalanma) göstermesi ve bunun da fiyatları sürekli güncelleştirmek gibi bir sonuca yol açmasıdır. Akaryakıtın aşağı doğru fiyat katılığı olan bir girdi olması, bir başka deyişle arz ve talep yapısı nedeniyle sürekli fiyat artışı göstermesi, maliyetler ve fiyatlar üzerinde sürekli bir artış

12-13/389-118

140 baskısına yol açmaktadır. Dolayısıyla, UND tarafından, uluslararası nakliyecilere internet sitesi yoluyla akaryakıt fiyat değişiklikleri ile akaryakıt fiyat değişikliği sonucunda toplam taşıma maliyetlerindeki yaklaşık değişim oranının ilan edilmesini içeren uygulama, her ne kadar maliyet değişikliğinin fiyatlara yansıtılmasına yönelik açık bir tavsiye içermese de, bu değişimin fiyatlara yansıtılmasına yönelik sinyal teşkil edebilecek bir uygulamadır.

Bu çerçevede, akaryakıt fiyat değişikliklerine %35-%40 oranının uygulanması sonucu uluslararası nakliyecilerin toplam taşıma maliyetlerinde gerçekleşecek yaklaşık değişim oranının ilan edilmesine ilişkin uygulamaya Kanun'un 8. maddesi uyarınca menfi tespit belgesi verilmesinin mümkün olmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

Öte yandan, 1.609 teşebbüsün faaliyet gösterdiği pazarın yapısı da dikkate alınarak yapılan muafiyet değerlendirmesi sonucunda, Kanun'un 5. maddesinde öngörülen koşulları taşıdığı anlaşılan söz konusu uygulamaya bireysel muafiyet verilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

H. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,

150 1- Akaryakıt fiyat değişikliklerinin ilan edilmesine yönelik tabloda yer alan her bir AB üyesi ülkede gerçekleşen haftalık akaryakıt fiyat verilerinin, AB Enerji Komisyonunca yayımlandığı ilgili sayfalara referans yapılmak suretiyle akaryakıt fiyatlarının yıllık ortalamalarının, haftalık akaryakıt fiyatlarının bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla artış/azalış oranının ve her ay sonu akaryakıt fiyatlarının bir önceki yıldaki akaryakıt fiyat ortalamasına kıyasla gösterdiği değişim oranının ilan edilmesine ilişkin uygulamaya 4054 sayılı Kanun'un 8. maddesi çerçevesinde menfi tespit belgesi verilmesine,

160 2- Uluslararası Nakliyeciler Derneğinin internet sitesinde yayımlanması öngörülen hesaplama modülüne, nakliyecilerin kendileri için geçerli olan oranı yazarak akaryakıt maliyetlerinin toplam maliyetlerine olan etkisini hesaplamalarına ilişkin uygulamaya 4054 sayılı Kanun'un 8. maddesi uyarınca menfi tespit belgesi verilmesine,

3- Uluslararası Nakliyeciler Derneğinin internet sitesinde akaryakıt fiyat değişikliklerine belirli bir oranın uygulanması sonucu uluslararası nakliyecilerin toplam taşıma maliyetlerinde gerçekleşecek yaklaşık değişim oranının ilan edilmesine ilişkin uygulamaya Kanun'un 8. maddesi uyarınca menfi tespit belgesi verilmesinin mümkün olmadığına, söz konusu uygulamaya ilişkin olarak yapılan bireysel muafiyet değerlendirmesi sonucu Kanun'un 5. maddesinde öngörülen şartların sağlandığı tespit edildiğinden 3 yıl süreyle bireysel muafiyet verilmesine

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.